

Stort arbeid med bygdemuseer og andre kulturminnesmerker

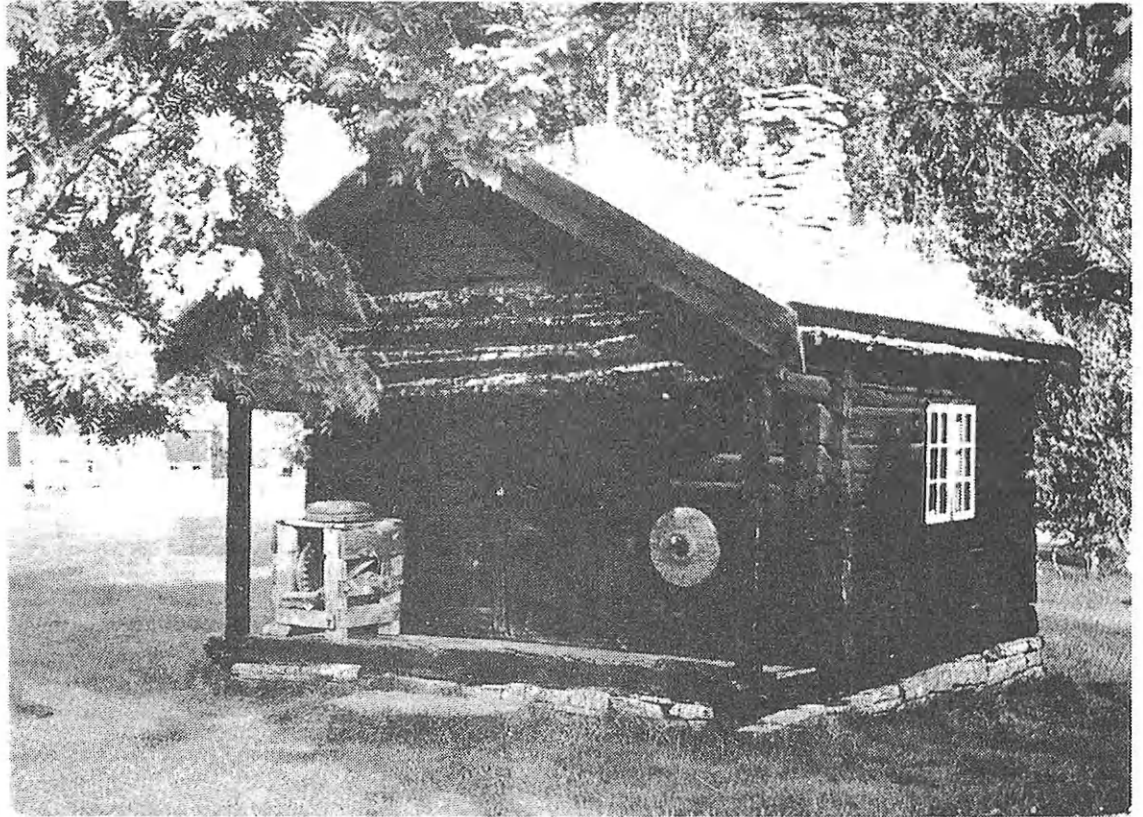
Fylkeskonservator Munch: **Viktig at kommunene har sin kulturadministrasjon**

—To ting er avgjørende for den museumsvirksomhet som skal drives i fylket framover. Det ene er at de forskjellige kommuner får sin kulturadministrasjon, slik de har for eksempel i Bardu og Målselv. Den andre er at interesserte enkeltpersoner går i brodden for arbeidet på lokalt plan. Og jeg fornærmer vel neppe noen når jeg sier at Hans Kristian Eriksen i Tranøy her står som et forbilde.

Det er fylkeskonservator Jens Storm Munch som sier dette i en samtale med TF. Munch er optimistisk når det

gjelder musearbeidet fremover, ikke minst fordi denne virksomhet, og kulturvern generelt, er blitt så sterkt prioritert i den kulturplan som fylket har sluttet opp om.

—Siden 1975 har museene hatt en egen finansieringsordning, sier fylkeskonservatoren. Selve driftsbudsjettet er finansiert gjennom tilskott fra fylkeskommunen, med 75 pst. refusjon fra Staten. Når det gjelder investeringene har man støtt på større problemer. Utgiftene her er dels blitt dekket av primærkommunene dels gjennom bidrag fra

Nybyggerstua på Eggen — var den den første i Bardu?

Bygdemuseet på Lundamo. Et par bygninger til — så er alt ferdig.

Norsk Kulturråd. Men her er det mange som skal tilgodeses av et trangt budsjett, og det går ofte ut over de små bygdemuseer. 50 pst. av kulturrådets midler går dessuten til tilskottsordningen for litteratur.

ØKENDE FYLKESTILSKOTT

Når det gjelder driftsbudsjettet for museumsvirksomheten i Troms blir det forøvrig en vesentlig økning i fylkestilskottene i årene fremover — fra 500 000 kr i år til 700 000 kr i 1980, og videre jevnt økende til 2 mill. kroner i 1984.

Vi planlegger å øke antallet faste stillinger ved museene i fylket. Stillingene skal lokaliseres til bestemte museer, men med instruksformet plikt

til å arbeide for andre museer i regionen. En fast heldagsstilling pr. kommune er urealistisk, men hvis to eller tre kommuner slår seg sammen om en stilling, vil det gå lettere. Totalt er det planen at vi skal få 6 faste stillinger innen 1982 — lokalisert til bestemte museer.

Ellers har fylkeskonservator Munch meget godt å si om muse- og kulturvernarbeidet i Midtre Troms. I særlig grad gjelder dette Målselv og Bardu. Målselv har i dag to museer, Kongsli i Øverbygd og Fossmo i Andselv. Når det gjelder sistnevnte arbeider man med å få flyttet en låve dit, som en naturlig tilvekst til de allerede eksisterende bygninger man har samlet. Kulturstyret i Målselv gjør

ellers et aktivt arbeid for å bevare andre kulturminner i bygda, og har sammen med fylkeskonservatoren sett på flere gamle seterstuer i Iselvdalen som det kan bli aktuelt å bevare. Det kan også bli aktuelt å bevare en gammel mølle på Moen, foruten noen sommerfjøs og en gammel badstu, sistnevnte på Nymo.

Her må det skytes inn at slike badstuer ikke egentlig ble brukt til det formål de er kjent for i dag, men til tørking av korn og andre ting, sier Munch. Selve badstueinstitusjonen var vanlig i middelalderen, men gikk senere ut av bruk på grunn av utglidninger. Det avgjørende for oss er imidlertid at noen av disse gamle bygningene kan bevares, hva de nå ble brukt til.

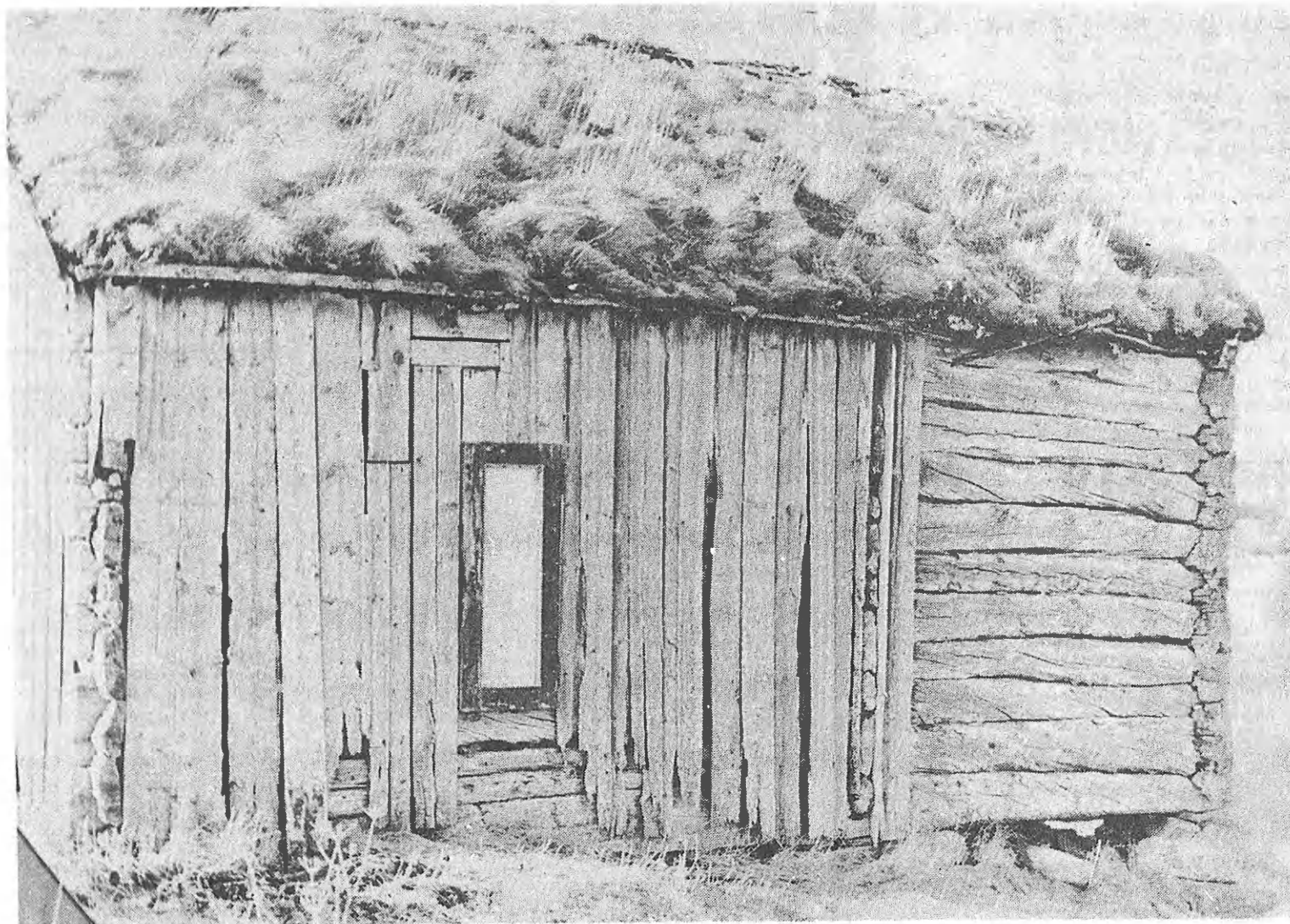
OGSÅ AKTIVT I BARDU

Også i Bardu er interessen for musevirksomhet stor. Denne bygda har jo en markert bosetningstradisjon, og en sterk følelse av kontinuitet og bevissthet om 'sin egenart i nord-norsk sammenheng.

Når det gjelder bygdemuseet på Lundamo, som har hatt stort besøk av turister i sommer, er sakene nå stort sett på plass. Man planlegger reising av et par mindre bygninger, da kan museet presentere seg som en virkelig Bardu-gård, med smie, bygdemølle o.s.v.

På museområdet har man også Troms Forsvarsmuseum — som en selvstendig institusjon, hvor man viser frem forsvarets utvikling i landsdelen helt fra vikingetiden. En del gjenstander er utlånt fra Forsvarsmuseet i Oslo. Jeg kan nevne at man også har en liten avdeling som er viet hjemmefronten. Det er i det hele tatt et fint lite museum, som er godt besøkt.

Den gamle nybyggerstua på Eggen på Bardujord er fredet. Etter tradisjonen skal det være den første innbyggerstua i bygda. Som kjent er det en viss strid i Bardu om dette. For meg spiller det mindre

En av de gamle bygningene på Hofsøy, Sør-Tranøy, som nå er restaurert.

Forts. neste side

Museum i tilfluktsrom:

Håper på bedre lokaliteter i framtiden

—Av Stig Grimelid—
200 gjenstander fra det gamle Sørreisa er samlet i et provisorisk museum på sentralskolen. Det er skolens rektor, Svein Hansen som dels i undervisning med — dels av personlig interesse for «forna dager» har stått for innsamlingen til museet.

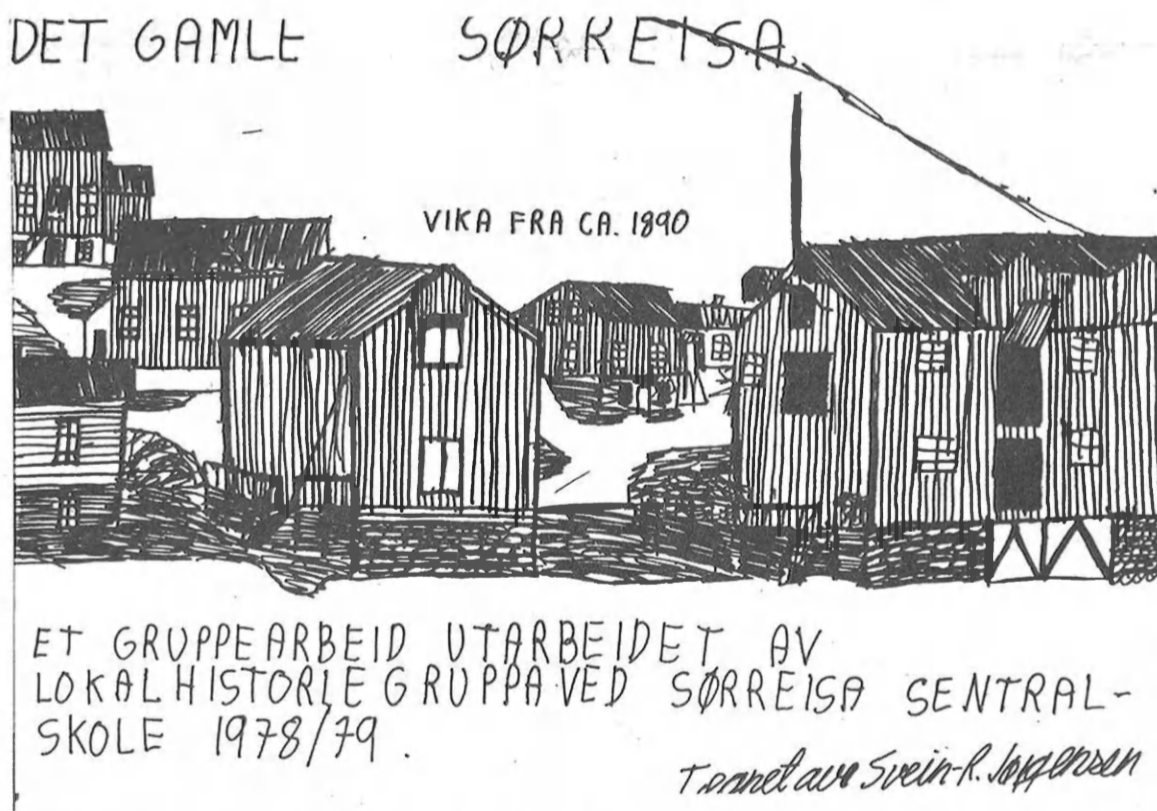
—Stort sett har folk vist god interesse for dette tiltaket — og derfor kan vi da også etterhvert vise til en ganske pen samling av de forskjellige ting, sier Hansen.

—Hovedtyngden av gjenstandene vi har fått inn er fra omkring århundreskiftet. Størsteparten av museets ting er bruksgjenstander som har hørt til på gårdene i kommunen. Dessuten har vi flere objekter som er atskillig eldre enn dette. Noen av gjenenn dette. Noen av de eldste gjenstandene har vi tidfestet til omlag 1820.

—En kole — eller hva vi i dag ville kalle en lysestake — er det absolutt eldste vi har i vår besittelse. Den stammer fra middelalderen, og skulle være godt nok bevis for at bosetningen i Sørreisa er

Skal dette bli Sørreisa bygdemuseum? I alle fall håper Svein Hansen det. Så er det

bare opp til de bevilgende myndigheter å gjøre noe med saken.

Svein Roger Jørgensen har laget denne tegningen fra et gammelt maleri fra Sørreisa. I fjor ble denne tegningen brukt som forsidebilde til elevenes avhandling om lokalhistorie.

svært gammel. Dette bekrefte forøvrig av noen gamle bøker vi har fått fatt i, sier Hansen.

—Å ha dette museet i et tilfluktsrom kan ikke være særlig tilfredsstillende. Har dere noen planer om å få et permanent bygg til et slikt bygdemuseum?

—Egentlig ikke noen konkrete planer. Det vi ønsker oss er et gammelt hus som ved siden av å bli bevart for ettertiden kunne brukes som et slags bygdemuseum. Dessverre må jeg si at de styrende organer i Sørreisa ikke har vært så altfor flinke til å ta hensyn til den delen av vår kultur. For tiden arbeider vi med å få kommunen til å frede en gammel husmannsstue. Gjør man det, mener vi at det nok skulle kunne gå an å innrede denne til et lite, men koselig bygdemuseum for Sørreisa, sier skolestyrer Hansen til Troms FOLKEBLAD.

—Hvem har i dag muligheten til å bese den samlingen du og flere med deg har bygd opp?

—Primært blir dette et tilbud til ungdommen som går på skolen. Blant annet vil vi

Hidsjelen bak arbeidet med samle inn gamle ting fra Sørreisa, Svein Hansen.

søke å gi samlingen et tilbud om en tur ut i verden for å lære om lokalhistorie. Vi har et krav på å få se hvordan deres forfattere har utarbeidet sine arbeider. I tillegg til denne undervisningen — vil skolen en valggruppe som stiller med lokalhistorie. Det er nok først og fremst disse som gjør seg nytte av samlingen vi har bygd opp i tilfluktsrommet. Inntil det skulle jeg ønske at alle som bor i stedet kunne ha muligheten til å se den gamle samlingen. Derfor hadde det også vært ønskelig med et bedre tilholdssted, sier Hansen.

man finner også andre museobjekter.

TRANØY — KOLOSSALT

Når det gjelder Tranøy har aktiviteten vært kolossal. Vi har det kjente Sør-Senja Bygde- og Historielag som har nedlagt et stort arbeid. På Hofsjø har man planer om å utvide aktiviteten. Man har også planer om bevarelse av en av de gamle gårdene i Skatvika. For ikke å snakke om selve Tranøya, hvor den gamle prestegården er i ferd med å bli restaurert. La meg også nevne at «Marcus Thrane» — som jo er et slags flytende kulturmuseum — har fått en entusiastisk gjeng som vil videreføre råseltradisjonene.

Når det gjelder Sør-Senja tar vi forøvrig sikte på å lyse ut en fast stilling som museumsstyrer fra 1980, sier Jens Storm Munch. Men vi vil gjerne se Senja-kommunene under ett, og en slik stilling vil komme resten av Senja til gode.

I Torsken arbeider en kommunal nemnd med etablering av et bygdemuseum, og jeg har vært og sett på forskjellige prosjekter. I Berg har man ikke noen konkrete planer i denne retning, men interessen for kulturminner er i høyeste grad tilstede. Bl.a. vil man bevare et gammelt skolehus og naust i Skaland.

Sier fylkeskonservator Munch. Som ser ut til å seile i like frisk medvind som sagnomsuste «Marcus Thrane»

gph

7

GJØR-DET-SELV

TIPS

Hele bilbelter, teknisk i orden.

Stort arbeid..

Forts. fra side 6

rolle, jeg ser under alle omstendigheter på stua som interessant og bevaringsverdig sier Munch.

La meg når det gjelder Bardu nevne Melhus-stua i Sjørdalen, som man er interessert i å få bevart. Det er sendt søknad til Riksantikvaren om tilskott, og bygdas folk har lovd kraftig dugnadsinnsats. Også andre steder i Bardu er der interesse for bevarelse av gamle bygninger.

LENVIK — PROBLEMATISK
Hva med Lenvik?

—Denne kommunen er mer problematisk. Det er satset på et museumsanlegg på prestegården på Bjorelvnes. Denne bygningen i gammel sveitserstil skulle på mange måter være brukbar til formålet, og Lenvik kommune har startet med restaureringsarbeidet. Men det er et stykke igjen — man har ingen utstilling, ingen innsamlede gjenstander. Det er en prektig bygning, men man må være klar over at en prestegård ikke er representativ for en befolkning vesentlig bestående av fiskere og bønder. Det kan med andre ord by på problemer å få en allsidig presentasjon av kulturutviklingen, og vi ser gjerne at